

Поліщук Софія Євгенівна

*студентка 4 курсу кафедри історії української та
зарубіжної музики*

ХНУМ імені І. П. Котляревського

*науковий керівник – доктор філософії, ст. викладач
Лисичка Олександр Миколайович*

ООНОВЛЕННЯ ТРАДИЦІЇ МУЗИЧНОГО РЕПЕРТУАРУ КОРОНАЦІЇ ЧАРЛЬЗА ІІІ НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ДЕЯКИХ ТВОРІВ З ЦЕРЕМООНІЇ

Ключові слова: коронація Чарльза ІІІ, музичний репертуар коронації, оновлення музичної традиції, *diversity*, Ієн Фаррінгтон, Пол Мілор, Деббі Вайзман.

Оновлення традицій королівських церемоній у ХХІ столітті відобразилося у певному процесі їх еволюціонування: виникає прагнення відбити сучасне розмаїття суспільства в усіх його проявах і формах (спрямування на більшу *diversity*), що проявляється в значному оновленні культурної та музичної складової цих урочистих подій. Коронація Його Величності Чарльза ІІІ, що відбулася 6 травня 2023 року у Вестмінстерському абатстві, інтегрує сучасні музичні тенденції, відбиваючи багатокультурний характер Великобританії, водночас зберігаючи ключові традиційні елементи. Особисте залучення монарха в процес відбору музичної програми відобразило як звернення до усталеного коронаційного музичного репертуару, так і особисті музичні вподобання короля, оскільки при виборі творів він прагнув гармонійного поєднання традицій, історичної спадщини, церемоніальних практик та сучасних музичних віянь. За особистим

замовленням Чарльза III британськими композиторами та композиторками було написано дванадцять нових композицій, серед яких шість творів для оркестру, п'ять для хору та один для органу соло. Нові *commissions* розширили й жанрову палітру церемонії: до традиційних антемів, гімнів, фанфарів та маршів додалися оркестрова увертюра, токато-фантазія, оркестровий триптих та сакралізована пісня. Під кутом оновлення музичної коронаційної традиції детальніше зупинимось на деяких нових творах.

«*Voices of the World*»⁷ Ієна Фаррінгтона став єдиним замовленим твором для органу соло. Назва «Голоси світу» безпосередньо вказує на центральну ідею композиції: презентація багатьох націй та культур Країн Співдружності. Це досягається як прямим цитуванням традиційних та фольклорних мелодій, так і включенням різних музичних стилів та ритмів, чим знову підкреслюється культурне розмаїття Великобританії. Цитовані теми, як правило, святкові, жваві й радісні, ритмічно життєві. Усі мелодії згруповано за континентами: Африка (Нігерія, Замбія, Гана, Південна Африка), Азія (Індія, Пакистан), Північна Америка (Канада, Ямайка), Австралія та Великобританія. За формою «Голоси світу» – токато-фантазія, побудована навколо серії контрастних коротких епізодів, крізь які лейтмотивом «пролітає» початкова джазова тема. Контраст між епізодами виникає завдяки тональним, ритмічним, темповим відмінностям. Музична мова в цьому творі є еkleктичною: використання модальних ладів та ладів не-європейської традиції, застосування кластерів, різкі зміни тональностей, ритмічна строкатість (пунктирність, синкопичність, поліритмія), постійне чергування метрів. Таким чином,

⁷ «Голоси світу».

І. Фаррінгтон в своєму творі яскраво демонструє мультикультурний характер Країн Співдружності.

Уособленням оновлення традиції також постає «Коронаційне *Kyrie*» Пола Мілора для бас-баритону, хору та органу, яке звучить на початку богослужіння в момент, коли присутні поступово «відходять» від пишноти та святковості тієї частини церемонії, що передувала службі, до чогось більш інтимного, урочистого та священного. Цьому відповідає і авторська темпова відмітка – *Adagio con molto espressivo, con molto rubato*. Медитативна та інтроспективна функції *Kyrie* втілилися через поєднання традицій григоріанського хоралу з мелодіями валлійських гімнів та народних пісень, зокрема мистецтвом вокальної імпровізації «*Cerdd Dant*», що є важливою частиною щорічного фестивалю валлійських бардів, традиція проведення якого відносить до XII століття. Окрім спроби об'єднати старе і нове в мелодіях валлійських гімнів, Пол Мілор намагався підкреслити особливу прихильність короля до валлійської культури. За проханням монарха «*Kyrie eleison*» вперше за всю історію британських коронацій було виконано валлійською мовою, що стало історичною подією як з культурних, так і з музичних причин.

Двочастинна композиція «*Alleluia*» на читання Євангелія була створена Деббі Вайзман спеціально для церемонії. Перша частина – «*O Clap your Hands*»⁸ – прозвучала у виконанні розширеного іншими хоровими колективами церемонії хору Вестмінстерського абатства та органу, а друга, «*O Sing Praises*»⁹, – у виконанні Хору Вознесіння (*The Ascension Choir*), що став першим госпел-

⁸ «О, плескайте в долоні».

⁹ «О, співайте хвалу».

хором без супроводу, який співав на британській коронації. Тут оновлення традиції полягає не стільки в самій музиці «Alleluia», яка, можливо окрім використання паралельних квінт, є цілком традиційною, а в самому виконанні твору. Введення госпел-хору несе в собі оновлення традиції одразу по кількох напрямках: втілення особливостей стилю госпел-музики (виконавська манера – більш експресивний вокал, фізична свобода – співаки починають рухатися раніше, ніж співати) та візуальний ряд (твір звучить під час «Літургії слова», моменту церемонії, коли королю виносять Біблію). Таким чином, в цьому історичному факті відображається еволюція британських коронаційних традицій, що поступово інтегрує сучасні музичні тенденції в надра церемоніалу.

Написанні спеціально з нагоди коронації Чарльза III нові музичні твори, що прозвучали поряд з традиційним репертуаром, підкреслили перехід до нової епохи в правлінні країни і стали важливим кроком до більшої *diversity* церемоніалу. Зберігаючи історичну спадкоємність, церемонія виявила відкритість до сучасних музичних тенденцій, стилів та жанрів, символізуючи мультикультурний характер сучасного британського суспільства.